



S T O W A R Z Y S Z E N I E

FORUM RECYKLINGU SAMOCHODÓW

Al. Jerozolimskie 202,

02-486 WARSZAWA

Warszawa, dnia 21.04.2021 r.

Pan
Michał Kurtyka
Minister
Ministerstwo Klimatu
i Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

FORS/018/2021

Dotyczy: projektu ustawy o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej oraz niektórych innych ustaw (nr UC73)

Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu członków Stowarzyszenia Forum Recyklingu Samochodów (FORS), w związku z opublikowaniem i przekazaniem do konsultacji projektu z dnia 18 marca 2021 r. o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej oraz niektórych innych ustaw (druk UC73), chcielibyśmy zwrócić uwagę Pana Ministra na istotny problem związany ze stosowaniem przepisów tej ustawy. Problem ten sygnalizujemy od kilku lat, a wynika on z szerokiego ujęcia definicji „produktu”, zawartej w art. 2 ust. 9c ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1903 z późn. zm.) – zwana dalej Ustawą- i nałożenia obowiązków wynikających z tej ustawy na wszystkich przedsiębiorców wprowadzających produkty niezależnie od tego, czy są to produkty nowe, czy używane. Od lat też postulujemy, aby dla uproszczenia całego systemu wyłączyć z Ustawy produkty używane – głównie z tego powodu, że produkty te zostały już raz na rynek wprowadzone, ale też z tego względu, że większość obowiązków przedsiębiorców wprowadzających produkty używane jest niewykonalna lub ich wykonanie prowadzi do absurdalnych wręcz sytuacji.

Niżej przedstawiamy szczegółowy opis całego problemu.

Przedsiębiorcą, w rozumieniu Ustawy, jest dokonujący importu lub wewnątrzwspólnotowego nabycia produktów, w tym na potrzeby własne, oraz wytwórca wprowadzający produkty na terytorium kraju (art. 2 pkt 9b Ustawy). Produktem zaś są- produkty zaliczone do rodzaju produktów wymienionych w załączniku nr 4a do Ustawy, w tym te, które stanowią część składową lub przynależność produktów stanowiących przedmiot importu lub wewnątrzwspólnotowego nabycia. Wśród produktów wymienionych w załączniku nr 4a do Ustawy znalazły się m.in. oleje smarowe otrzymane z ropy naftowej, mieszanki olejowe do obróbki metali, oleje antykorozyjne, oleje smarowe, preparaty smarowe, środki zapobiegające zamarzaniu i gotowe płyny przeciwołdzeniowe, opony

pneumatyczne z gumy, nowe, w rodzaju stosowanych w samochodach osobowych, w motocyklach i rowerach, w autobusach, samochodach ciężarowych i samolotach, w urządzeniach i maszynach rolniczych, pozostałe nowe opony pneumatyczne z gumy, opony pneumatyczne bieżnikowane z gumy oraz opony pneumatyczne, używane.

Niejednolita wykładania przepisów ustawy i praktyka organów w ostatnich kilku latach przyjęła kierunek, że wszyscy przedsiębiorcy wprowadzający jakiekolwiek towary, również te używane, zawierające jako części składowe produkty wymienione w załączniku nr 4a Ustawy, podlegają przepisom Ustawy. W praktyce oznacza to, że każdy przedsiębiorca wprowadzający, bez względu na ilość, np. używane pojazdy, rowery, wózki dziecięce, maszyny rolnicze, czy jakiekolwiek urządzenie zawierające opony, oleje, preparaty smarowe, itd. podlega przepisom Ustawy.

Przyjmując taką wykładnię, każdy przedsiębiorca podlegający Ustawie zobowiązany jest:

- 1) zapewnić odzysk, a w szczególności recykling odpadów takiego samego rodzaju, jak odpady powstałe z produktów wprowadzonych przez niego na terytorium kraju - art. 3 ust. 1 Ustawy;
obowiązek osiągnięcia poziomów odzysku i recykling przedsiębiorca może realizować samodzielnie albo za pośrednictwem organizacji odzysku – art. 4 ust. 1 Ustawy,
- 2) wpisać się do rejestru, o którym mowa w art. 49 ust. 1 Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach – art. 9 ust. 1 Ustawy,
- 3) wносить coroczną opłatę rejestrową - aktualnie w wysokości od 100zł do 300 zł,
- 4) prowadzić ewidencję zawierającą informacje o masie wprowadzonych na rynek krajowy produktów z podziałem na poszczególne ich rodzaje – art. 11 ust. 1 Ustawy,
- 5) wnieść opłatę produktową - w przypadku nieosiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu – art. 12 ust. 2 Ustawy,
- 6) sporządzić roczne sprawozdanie i złożyć go Marszałkowi Województwa – art. 15 Ustawy.

Trudno podać dokładną liczbę przedsiębiorców, których dotyczą wymienione wyżej obowiązki, zwłaszcza gdy uświadomi się fakt, że Ustawie podlegają nie tylko przedsiębiorcy wprowadzający produkty nowe, ale również używane, jak i ci, którzy dokonują wprowadzenia produktu na potrzeby własne. Zatem każdy przedsiębiorca, który chociaż raz sprowadzi np. używany samochód, będzie podlegał przepisom Ustawy. Takich przedsiębiorców mogą być dziesiątki, a nawet setki tysięcy, z czego samych tylko przedsiębiorców wprowadzających używane pojazdy jest około 20 tysięcy.

Argumentem przemawiającym za wyłączeniem spod przepisów Ustawy przedsiębiorców wprowadzających używane produkty zawierające jako części składowe produkty wymienione w załączniku nr 4a do Ustawy, zwłaszcza w ramach wewnątrzspółnotowego nabycia, jest przede wszystkim to, że produkty te zostały już raz wprowadzone na rynek unijny, a zatem obowiązki wprowadzającego produkty określone m.in. w Dyrektywie Rady 75/439/EWG z dnia 16 czerwca 1975 r. w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych są realizowane w

ramach rynku Wspólnotowego przez podmiot, który dokonał wprowadzenia na ten rynek produktów nowych.

Kolejny przepis również stanowi trudność w realizacji obowiązków wynikających z Ustawy. Jak bowiem realizować obowiązek prowadzenia ewidencji wprowadzonych produktów w przypadku produktów używanych, pochodzących z rynku wtórnego i określić rodzaj np. olejów czy preparatów smarowych stosowanych w urządzeniach. Jak ustalić ich masę? Jak ustalić masę opon w urządzeniu czy maszynie? Ustawa nie dopuszcza podawania ilości orientacyjnych. W przypadku produktów nowych – takich informacji dostarczy producent, ale w przypadku rynku wtórnego trudno oczekiwać, że zbywający – nierzadko zwykły użytkownik urządzenia, maszyny, czy samochodu będzie posiadał takie informacje.

Celem Ustawy jest zapobieganie powstawaniu odpadów powstałych z produktów, ograniczenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz zapewnienie wysokiego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstałych z produktów. W naszej ocenie cele te w całości zostaną zrealizowane, również w przypadku zwolnienia z obowiązków określonych w Ustawie przedsiębiorców wprowadzających produkty używane. Wyłączeniu tej grupy przedsiębiorców z grona podmiotów objętych przepisami Ustawy nie sprzeciwiają się również postanowienia w/w Dyrektywy 75/439/EWG w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych.

Dodatkowo zauważyć należy, że takie produkty jak pojazdy podlegają w Polsce odrębnej regulacji tj. ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Wszyscy przedsiębiorcy, którzy w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wprowadzają pojazdy o masie nieprzekraczającej 3,5 t DMC zaliczone do kategorii M1 lub N1, określonych w przepisach o ruchu drogowym, oraz motorowery trójkołowe zaliczone do kategorii L2e, określonych w przepisach o ruchu drogowym, obowiązani są do zapewnienia sieci zbierania pojazdów (art. 11 ust. 1 ustawy o recyklingu). W praktyce realizacja obowiązku zapewnienia sieci zbierania pojazdów odbywa się poprzez podpisanie umów z przedsiębiorcami prowadzącymi stację demontażu. W umowach określić należy w szczególności warunki:

- 1) przyjmowania pojazdów wycofanych z eksploatacji przez stację demontażu;
- 2) **finansowania przez wprowadzającego pojazd kosztów gospodarowania odpadami pochodzącymi z pojazdów wycofanych z eksploatacji**, w szczególności z pojazdów wycofanych z eksploatacji nieposiadających wartości rynkowej lub o wartości rynkowej ujemnej, w sposób zapewniający osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu, uwzględniając liczbę pojazdów wprowadzonych na terytorium kraju przez danego wprowadzającego pojazd.

A zatem przedsiębiorca wprowadzający pojazd ponosi finansową odpowiedzialność za zagospodarowanie opadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji, w tym również zawartych w tych pojazdach olejów, smarów i opon, tj. produktów wymienionych w załączniku nr 4a do Ustawy. W przypadku tej grupy przedsiębiorców – tj. wprowadzających pojazdy, obciążenia są podwójne: po pierwsze wynikające z Ustawy, po drugie wynikające z ustawy o recyklingu pojazdów. Nie sposób znaleźć racjonalnego uzasadnienia dla podwójnego obciążenia wprowadzających pojazdy i odrębnego ich rozliczenia z wykonania

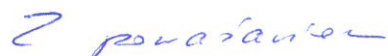
obowiązków jako wprowadzającego pojazd i jako wprowadzającego oleje, smary i opony zawarte w tymże wprowadzonym pojeździe. Dodać przy tym trzeba, że obowiązki nałożone na wprowadzających pojazdy używane z terenu UE nie wynikają z Dyrektywy 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, lecz są wyłącznie rozwiązaniem polskim.

Chociaż obowiązki wynikające z Ustawy nie są nowe, to podkreślić należy, że zarówno wśród przedsiębiorców wprowadzających pojazdy, jak i wśród urzędników administracyjnych, świadomość konieczności stosowania przepisów Ustawy do przedsiębiorców wprowadzających używane pojazdy była znikoma. Z informacji uzyskanych od naszych członków, którzy zapewniają sieć zbierania pojazdów, wynika, że zdecydowana większość wprowadzających nie wiedziała o konieczności rozliczania się z wprowadzonych w pojeździe opon, olejów czy smarów. Wprowadzający kilka lat temu, płacili z tego tytułu opłatę recyklingową, a od 2016 r. podlegają obowiązkowi zapewnienia sieci zbierania pojazdów i ponoszą koszty recyklingu pojazdów. Nie mieli tej wiedzy również urzędnicy w większości Urzędów Marszałkowskich. Problem ten ujrzał światło dzienne dopiero w związku z pytaniami wprowadzających o konieczność wpisu do nowego rejestru prowadzonego na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o odpadach, który wprowadzony został 24 stycznia 2018 r. Po licznych pytaniach osób wprowadzających, kierowanych do Urzędów Marszałkowskich stanowisko w tej sprawie przedstawiło ówczesnego Ministerstwo Środowiska, które wskazało, że przedsiębiorcy wprowadzający towary, których częścią składową są produkty wymienione w załączniku nr 4a do Ustawy również podlegają przepisom Ustawy i powinni się wpisać do rejestru, nie tylko jako wprowadzający pojazdy, ale również jako wprowadzający opony i oleje. Pomimo pisemnego stanowiska przypuszczać można, że znaczna część przedsiębiorców nie wpisała się do rejestru w części dotyczącej wprowadzających opony, oleje i smary. Kary z tytułu prowadzenia działalności bez wpisu do rejestru mogą wynosić od kwoty 1000 zł do 1 000 000 zł! (art. 194 ust. 1 pkt 5 ustawy o odpadach).

Ta sytuacja dotycząca przedsiębiorców wprowadzających używane towary, których częścią składową są produkty z załącznika nr 4a do Ustawy, powoduje szereg problemów nie tylko z bieżącym rozliczaniem wprowadzanych opon, olejów czy smarów, ale także z rozliczeniem lat ubiegłych. Przedsiębiorca może wprowadzić przynajmniej część obowiązków wynikających z Ustawy scedować na organizację odzysku, z którą podpisze umowę, ale jak wynika z raportu Najwyższej Izby Kontroli, która dokonała przeglądu systemu recyklingu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, duża część organizacji odzysku i firm pośredniczących w rozliczaniu poziomów odzysku i recyklingu działała nierzetelnie i niejednokrotnie umowa z takim podmiotem nie dawała pewności realizacji obowiązków wynikających z przepisów prawa. Konsekwencje, zwłaszcza te finansowe, nierzetelności organizacji odzysku czy pośrednika, poniesie przedsiębiorca, który przecież nie jest w stanie ocenić, która z działających na rynku organizacji odzysku i pośredników działa w granicach prawa, a która to prawo nagina.

W naszej ocenie objęcie przepisami Ustawy przedsiębiorców wprowadzających używane produkty, których częścią składową są produkty z załącznika nr 4a do Ustawy, jest nadmiernie uciążliwe dla przedsiębiorców i w żadnym stopniu nie przyczynia się do poprawy stopnia realizacji celów Ustawy. Dlatego widzimy potrzebę zmiany definicji „produktu”

zawartej w art. 2 ust. 9c ustawy. Teraz, w związku z tym, że publikowany projekt i tak zakłada zmianę tego przepisu (art. 1 pkt 1 lit. lit d) warto zwrócić uwagę na opisany problem i dokonać zmiany przepisu, wyłączając z ustawy produkty używane. System zdecydowanie będzie prostszy i w znacznym stopniu ułatwi to prowadzenie działalności drobnym przedsiębiorcom, ponieważ to oni w większości wprowadzają używane produkty.



Prezes Stowarzyszenia FORS



Adam Małyszko